

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ПРАШАЊА И ОДГОВОРИ ПОВРЗАНИ СО РЕГУЛАТИВАТА НА НАРОДНАТА БАНКА ЗА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ЛИКВИДНОСНИОТ РИЗИК

Одлука за методологијата за управување со ликвидносниот ризик („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 146/20)

I	Тема	Дефиниции
1.	Прашање	Што се подразбира под вториот дел од дефиницијата на ликвидносниот ризик: „или може да ги обезбеди потребните средства со многу повисоки трошоци“, од точката 2 потточка 2.1 од Одлуката?
	Одговор	Целта на овој дел од дефиницијата е да го опфати ризикот од неможноста за намирување на обврските на банката преку обезбедување доволно средства по соодветни пазарни цени, поради што таа е принудена да ги намира своите обврски со плаќање значително повисоки трошоци од тие коишто вообичаено ги плаќа за да ги обезбеди потребните средства.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под терминот „мали друштва“ и кои депозити се вклучуваат во категоријата „мали депозити“ од точката 2 потточка 2.11 од Одлуката?
		<p>Под „мали друштва“ се подразбираат:</p> <ul style="list-style-type: none">– трговците-поединци,– физичките лица коишто согласно со Законот за трговските друштва не се сметаат за трговци, и– трговците коишто согласно со Законот за трговските друштва се сметаат за мали и микротрговци. <p>Во категоријата „мали депозити“ од точката 2 потточка 2.11. од Одлуката се вклучуваат депозитите на наведените субјекти, доколку вкупниот износ на депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него не надминува 300 илјади евра во денарска противвредност. Во оваа категорија депозити можат да се вклучат и депозитите на лицата (друштва) од странство, доколку тие друштва ги исполнуваат соодветните критериуми од Законот за трговските друштва за трговци-поединци, за физичките лица коишто не се сметаат за трговци и за малите и микротрговците.</p> <p>Ваквиот опфат е поширок од опфатот на терминот „домаќинства“ во Прилогот 2 – Водич за класификација според институционални сектори од Одлуката за контниот план на банките, којшто ги вклучува физичките лица, трговците-поединци и физичките лица коишто согласно со Законот за трговските</p>

		друштва не се сметаат за трговци, односно не се земаат предвид микро и малите трговци. Терминот „мали друштва“ на ист начин е дефиниран и за потребите на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Што се подразбира под дефинициите „вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка“ и „вонбилансна обврска за кредитирање“ од точката 2 потточка 2.14 и 2.15 од Одлуката? На кој начин банката може да изврши разграничување помеѓу овие преземени вонбилансни обврски? Дали поделбата може да се изврши според производите на банката?
	Одговор	<p>Преземените вонбилансни обврски опфатени со овие две дефиниции ги опфаќаат сите договорно преземени обврски коишто не можат да се отповикаат или можат да се отповикаат под одреден услов, при што и во двата случаи станува збор за неискористениот дел од вонбилансната обврска преземена од страна на банката.</p> <p>Доколку клиентот ја користи оваа обврска на банката за финансирање на своите обврски во следните 30 дена, во тој случај станува збор за вонбилансна обврска за ликвидносна поддршка. Доколку клиентот ја користи за финансирање на своите обврски коишто достасуваат во периодот откако ќе поминат 30 дена, во тој случај станува збор за вонбилансна обврска за кредитирање. Двата случаи главно се однесуваат на неискористениот дел на одобрените рамковни кредити, а крајната поделба ќе зависи од намената на рамката. Оттука, поделбата ќе зависи од карактеристиките на производите на банката и од намената на производот.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
4.	Прашање	Што се подразбира под „вонбилансна обврска за финансирање на трговската размена“ од точката 2 потточка 2.16 од Одлуката?
	Одговор	Под вонбилансна обврска за финансирање на трговската размена се подразбира обврска преземена од страна на банката за финансирање на своите клиенти, односно финансирање на активностите поврзани со трговијата на стоки и услуги. Примери за овие вонбилансни обврски се: отворените акредитиви, чинидбените гаранции, гаранциите за учество на тендер, другите видови гаранции со кои се гарантира некое извршување, дадените авали и слично.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
II	Тема	Опфат и елементи на управувањето со ликвидносниот ризик

1.	Прашање	Дали одредбите од точката 4 потточка 4.6 од Одлуката се применуваат на штедилниците?
	Одговор	Согласно со точката 74 од Одлуката, одредбите од оваа одлука соодветно се однесуваат и на штедилниците. Тоа значи дека на штедилниците нема да се применуваат оние одредби од Одлуката коишто се однесуваат на барањата коишто, согласно со некоја друга одлука или закон, не важат за штедилниците. Оттука, и барањето од оваа точка од Одлуката нема да се однесува на штедилниците.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Дали оцената на можноста за продажба на одредени средства од активата, согласно со точката 6 алинеја 10 од Одлуката, се однесува и на кредитите и како банката да обезбеди база на податоци за движењето на пазарните цени за одредени позиции во услови кога не постојат јавно достапни бази на податоци?
	Одговор	Главна, одредбите од точката 6 алинеја 10 од Одлуката се однесуваат на секое средство (вклучувајќи ги и кредитите) коешто банката може да го продаде за да добие ликвидност. Недостатокот на соодветни пазарни цени е показател за ограничена можност за продажба на тоа средство, што треба соодветно да биде земено предвид при оцената. Во однос на ова прашање треба да се има предвид одговорот на прашањето бр. 1 од темата VII.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Што се подразбира под поимите „значително намалување на депозитната база“ и „влошување на кредитната способност на банката (намалување на нејзиниот кредитен рејтинг)“ од точката 7 став 2 алинеја 1 од Одлуката?
	Одговор	Во рамките на своите интерни акти, банката треба да определи што претставува значително намалување на депозитната база, имајќи ги предвид структурата на нејзиниот биланс, карактеристиките на одделните депозитни производи, профилот на ризик и слично. Истото се однесува и на дефинирањето на „влошување на кредитната способност“, при што треба да се има предвид одговорот на прашањето бр. 15 од темата V. Банката треба да обезбеди соодветна документираност на начинот на утврдување значително намалување на депозитната база и на влошувањето на кредитната способност.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
III	Тема	Висококвалитетна ликвидна актива (ВКЛА)
1.	Прашање	Согласно со одредбите од точката 16 став 2 од Одлуката, позициите во ВКЛА се вклучуваат според нивната тековна пазарна вредност, намалена за

		соодветните корективни фактори. Како ќе се примени ова барање за позициите од ВКЛА за кои не постојат активни пазари?
	Одговор	Постоењето активен пазар е едно од општите барања за да може одредена позиција да се вклучи во ВКЛА. Доколку не биде исполнет овој критериум, банката не може да вклучи ниту една од позициите од точките 19 до 25 во ВКЛА. Единствен исклучок кога не се применува ова барање се позициите наведени во точката 17 став 2, односно паричните средства, изложеностите кон централните влади и централните банки и ликвидносната поддршка со ограничена примена. За позициите за кои Народната банка на својата интернет-страница на редовна основа објавува котации, за утврдување на нивната пазарна вредност банките ќе можат да ги користат овие котации. Притоа, треба да се следат и насоките дадени во Одлуката за методологијата за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под „да се неоптоварени средства во следните 30 дена“, согласно со точката 17 потточка 17.1 од Одлуката?
	Одговор	Во однос на барањето за неоптовареност на средствата треба да се имаат предвид точката 2 потточка 2.6 и точката 17 потточка 17.1 од Одлуката, каде што е јасно посочено кои средства можат да се сметаат за неоптоварени. Целта е да не се опфати обезбедувањето коешто банката го дала (за одредена обврска) или коешто го примила (за одредено побарување), а коешто нема право да го користи за добивање ликвидност (на пример во рамките на склучени репо-трансакции).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Која е разликата помеѓу организиран и регулиран пазар и дали ОТЦ-пазарот организиран од страна на Народната банка би се сметал за активен и голем пазар бидејќи располага со развиена инфраструктура за вршење на тргувањата?
	Одговор	Во точката 2 потточка 2.17 од Одлуката е дадена дефиниција на регулиран пазар. Македонската берза ги исполнува условите од оваа дефиниција поради што може да се смета како регулиран пазар. Слично би било и со секоја друга странска берза чиешто работење е согласно со закон и врз основа на добиена дозвола од соодветен надлежен орган во таа земја. Терминот организиран пазар главно ги опфаќа сите ОТЦ-пазари, вклучувајќи го и ОТЦ-пазарот организиран од Народната банка. Притоа, треба да се има предвид одговорот на прашањето број 1 од оваа тема.

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
4.	Прашање	Што се подразбира под „претворање репрезентативен примерок од ВКЛА во готовина“ согласно со точката 18 потточка 18.4 од Одлуката? Каква ќе биде обврската на банката врз основа на оваа потточка доколку сите позиции од ВКЛА се дел од дозволеният исклучок од ставот 2 од оваа потточка?
	Одговор	<p>Банката треба да ги утврдува репрезентативниот примерок од ВКЛА, неговиот износ и фреквенцијата на тестирање од случај до случај (производ), како дел од управувањето со ликвидноста, имајќи ја предвид структурата на своите ликвидни средства, големината на пазарот и слично. Во секој случај, банката треба да го документира целиот процес преку кој ќе може да ја докаже оправданоста на применетиот пристап. Со тоа што тестирањето преку продажба на репрезентативен примерок се врши во нормални услови на работење на банката и на системот, се избегнува ризикот од праќање негативни сигнали кај останатите учесници и не би требало истовремено да се појават повеќе банки на пазарот коишто би продавале ист вид средства (барањето во Одлуката не предвидува кога во текот на годината да се спроведе тестирањето).</p> <p>Доколку сите позиции од ВКЛА се дел од дозволеният исклучок, банката нема да има обврска за тестирање на репрезентативен примерок.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
5.	Прашање	На кој начин се утврдува исполнувањето на оперативното барање од точката 18 потточка 18.6 од Одлуката, според кое валутната структура на позициите од ВКЛА треба да одговара на валутната структура на нето паричните одливи? Дали ова значи дека стапката на покриеност со ликвидност за сите валути треба да биде поголема од 100%?
	Одговор	Имајќи ги предвид останатите одредби од Одлуката, а особено барањето од точката 9 од Одлуката, барањето од оваа потточка не претставува обврска за банката за одржување стапка на покриеност со ликвидност за секоја валута од 100%. Ова оперативно барање се однесува повеќе на потребата на банката да ја следи структурата на позициите од ВКЛА од аспект на нивната валута и од аспект на валутната структура на нето паричните одливи. Затоа и се користи терминот „одговара“, а не е експлицитно наведено дека треба да постои усогласеност помеѓу валутната структура на ВКЛА и на нето паричните одливи. Во исполнувањето на ова барање треба да се имаат предвид и одредбите од Одлуката во кои се ограничува износот на позициите од ВКЛА изразени во друга валута, до износот на нето паричните одливи во таа валута (на пример точката 19 потточка 19.5 став 2 и точката 23 потточка 23.4 алинеја 2).

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
6.	Прашање	Во која позиција и во кој износ се вклучува задолжителната резерва во денари и задолжителната резерва во девизи? Дали штедилниците смеат да ја вклучат задолжителната резерва како позицијата од ВКЛА во рамките на средствата кај Народната банка?
	Одговор	Средствата на жиро-сметката во Народната банка, вклучувајќи го и износот којшто е потребен за исполнување на обврската за задолжителната резерва во денари се прикажува во позицијата „средства кај Народната банка“ (точка 19 потточка 19.2 од Одлуката), и тоа во цел износ, бидејќи банката може да ја користи во целост задолжителната резерва на дневна основа. Имајќи го предвид ограничувањето во однос на можноста за користење на задолжителната резерва во девизи, таа не може да се смета како позиција од ВКЛА. Согласно со точката 13 од Одлуката за задолжителна резерва („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/16, 218/16, 138/17, 189/17 и 198/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 69/20 и 146/20), штедилниците не можат да ја користат задолжителната резерва во текот на месецот, поради што овој износ не се вклучува во ВКЛА.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
7.	Прашање	Во која позиција од ВКЛА се вклучува задолжителниот депозит кај КИБС (средствата во резервниот гарантен фонд)?
	Одговор	Средствата на банките во резервниот гарантен фонд на КИБС не се вклучуваат во ВКЛА, имајќи предвид дека станува збор за средства кај други финансиски институции, коишто согласно со точката 17 потточка 17.3 не се вклучуваат во ВКЛА (не ги исполнува општите барања), без разлика каде се чуваат тие средства. Овие средства можат да се сметаат за паричен прилив, доколку банката може без ограничување да ги повлече тие средства во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
8.	Прашање	Во која позиција од ВКЛА се вклучуваат следниве позиции: – девизните парични средства на ностро-сметките во домашни и странски банки; – необезбедените депозити со рок на достасување до 30 дена, склучени со домашни и странски банки?
	Одговор	Согласно со точката 17 потточка 17.3 од Одлуката, побарувањата од други банки (домашни и странски) не се признаваат како позиции од ВКЛА, туку

		можат да се сметаат како парични приливи со стапка на прилив од 100% (доколку достасуваат/можат да се повлечат во следните 30 дена). Истото важи и за која било друга трансакција склучена со друга банка, вклучувајќи ги и тие склучени преку пазарот на пари.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
9.	Прашање	<p>Дали во позицијата од ВКЛА, „изложеност кон или изложеност гарантирана од Народната банка и средства на банката кај Народната банка“, се вклучуваат следниве позиции:</p> <ul style="list-style-type: none"> - задолжителниот депозит во странска валута кај Народната банка; - тековната сметка во странска валута кај Народната банка; - расположливиот депозит преку ноќ, и - расположливиот депозит на 7 дена?
	Одговор	<p>Задолжителниот депозит во странска валута кај Народната банка може да се вклучи во позицијата средства на банката кај Народната банка само до износот којшто банката ќе може да го повлече, согласно со точката 16 од Одлуката за девизен депозит кај Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/16), додека средствата на тековната сметка во странска валута кај Народната банка се вклучуваат без износот со кој се исполнува задолжителната резерва во девизи.</p> <p>Согласно со Одлуката за расположливите депозити („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/12, 18/13, 50/13, 166/13 и 35/15), Народната банка ѝ ги исплаќа депозитите на банката на денот на достасувањето (точка 7), со што не е исполнето едно од оперативните барања од точката 18, поточно барањето од потточката 18.2 (банката да може веднаш да располага со позициите), како и барањето од точката 19 потточка 19.2 од Одлуката (банката да може да ги повлече средствата кај Народната банка во било кое време во услови на стрес). По исклучок на ваквиот генерален пристап, банката може да ги вклучи во ВКЛА расположливите депозити кај Народната банка коишто достасуваат на првиот ден од следните 30 дена.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
10.	Прашање	Дали благајничките записи на Народната банка, коишто ќе достасаат во следните 30 дена, се вклучуваат како позиција од нивото 1 ликвидна актива или пак како позиција во паричните приливи?
	Одговор	Благајничките записи ги исполнуваат условите за вклучување во ВКЛА, без разлика на рокот на нивното достасување, поради што банката може да ги вклучи во нивото 1 ликвидна актива во целиот период додека ги има во нејзина сопственост. Притоа треба да се има предвид правилото дека позиција којашто е вклучена во ВКЛА, не може во исто време да се смета и како паричен прилив (точка 12 од Одлуката).

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
11.	Прашање	Дали во позицијата од ВКЛА, „изложеност кон или изложеност гарантирана од Народната банка“, хартиите од вредност издадени од Народната банка (благајнички записи) треба да се прикажат само по нивната номинална вредност или заедно со дисконтот/премијата/промените во објективната вредност?
	Одговор	Согласно со општото правило од точката 16 од Одлуката, сите позиции се прикажуваат според нивната пазарна вредност, со цел да се прикаже износот што банката би го добила во случај на предвремена продажба на овие позиции. Во однос на ова прашање треба да се имаат предвид одговорите на прашањето бр. 1 од оваа тема и прашањето бр. 1 од темата VII.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
12.	Прашање	Дали во позицијата од ВКЛА, „изложеност кон или изложеност гарантирана од централната влада на Република Северна Македонија“, хартиите од вредност издадени од државата (државни записи, државни обврзници) треба да се прикажат само по нивната номинална вредност или заедно со дисконтот/премијата/промените во објективната вредност? Дали еврообврзниците издадени од државата можат да се сметаат како позиции од ВКЛА, со оглед на фактот дека овие хартии од вредност се прифаќаат од Народната банка како обезбедување при одобрување кредит во крајна инстанца?
	Одговор	Како и за сите останати позиции од ВКЛА, важи општото правило за нивно прикажување согласно со пазарната вредност. Оттука, хартиите од вредност издадени од централната влада не можат да се прикажат според нивната номинална вредност, без да се земе предвид соодветниот износ на дисконтот/премијата/промените во објективната вредност. Исто така, за сите позиции важи и барањето да можат веднаш да се претворат во парични средства (преку нивна продажба, да можат да послужат како обезбедување за добивање дополнителна ликвидност и слично). Имајќи предвид дека еврообврзницата што ја издава Република Северна Македонија ги исполнува овие барања, таа може да се вклучи како позиција од ВКЛА, согласно со нејзината пазарна вредност. Притоа, согласно со точката 17 став 2 од Одлуката, на еврообврзницата, како и на сите останати хартии од вредност издадени од Република Северна Македонија или од Народната банка, не се применуваат барањата од точката 17 потточки 17.4 и 17.5 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020

13.	Прашање	Што опфаќа терминот „во земјата во која се презема ликвидносниот ризик“ од точката 19 потточка 19.5 од Одлуката?
	Одговор	Терминот „во земјата во која се презема ликвидносниот ризик“ ги опфаќа: (1) земјата каде што се наоѓа седиштето на банката или (2) земјата каде што се наоѓа филијалата/подружницата на банката којашто го преземала ликвидносниот ризик.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
14.	Прашање	Дали кредитите одобрени на јавни нефинансиски друштва се вклучуваат во ВКЛА, поточно во поднивото 2А ликвидна актива?
	Одговор	Овие кредити се дел од ВКЛА доколку на јавните институции се применува пондер на ризичност од 20%, согласно со регулативата на Народната банка за утврдување на адекватноста на капиталот и доколку кредитите ги исполнуваат општите и оперативните барања од точките 17 и 18 од Одлуката, особено во однос на можноста веднаш да се претворат во готовина. Овој услов е посебно значаен и поради него можеби нема да може вообичаените кредити што им се одобрени на овие друштва да се вклучат во ВКЛА.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
15.	Прашање	Колкаво треба да биде вложувањето во уделите на отворените инвестициски фондови за да може банката да не го смета за значајно, односно да нема потреба да развие детална методологија за утврдување на пазарната вредност и на соодветните корективни фактори, согласно со точката 25 став 5 од Одлуката?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 3 од Одлуката, банката е должна во политиката за управување со ликвидносниот ризик, поточно во делот на постапките и правилата за утврдување и следење на стапката на покриеност со ликвидност, да го пропише начинот на определување на вложувањата во уделите на отворените инвестициски фондови коишто не се значајни за банката. Притоа, банката треба да обезбеди документираност на целиот процес, со цел да може да се оцени соодветноста и примената на пропишаниот начин на определување на незначајните вложувања во удели на отворените инвестициски фондови.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
16.	Прашање	Дали орочените депозити во домашни или странски банки треба да се вклучат во ВКЛА? Ако треба да се вклучат во ВКЛА, дали треба истовремено да се исклучат од износот на очекувани парични приливи од финансиски лица?

	Одговор	Согласно со точката 17 потточка 17.3 од Одлуката, во ВКЛА не можат да се вклучат средствата на или позициите издадени од банки, освен неколку исклучоци коишто се наведени во оваа потточка. Оттука, овие позиции можат единствено да се пријават како парични приливи. Доколку станува збор за позиции коишто ги исполнуваат наведените исклучоци и врз таа основа можат да се вклучат во ВКЛА, тогаш се применува точката 12 од Одлуката, според која позициите коишто ги исполнуваат условите за вклучување во ВКЛА од главата VI од Одлуката не се вклучуваат во износот на очекуваните парични приливи од главата IX од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
17.	Прашање	Која е причината за исклучување на расположливите депозити коишто достасуваат во следните 30 дена од износот на ВКЛА (поврзано со одговорот на прашањето бр. 9 од оваа тема)?
	Одговор	Расположливиот депозит којшто достасува во следните 30 дена не може да се вклучи во пресметката на ВКЛА затоа што не ги исполнува барањата коишто треба да ги исполнат одделните позиции за да можат да бидат вклучени во ВКЛА. Имено, согласно со точката 3 од Одлуката за расположливите депозити („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/12, 18/13, 50/13, 166/13 и 35/15) „роковите на достасување на депозитите се еден работен ден (преку ноќ) и седум дена, без можност за предвремено повлекување делумно или во целост“, додека согласно со точката 7 од оваа одлука, Народната банка ѝ ги исплаќа депозитите на банката на денот на достасувањето. Ова значи дека и покрај тоа што расположливиот депозит достасува во следните 30 дена, тој не може да биде повлечен во кој било момент до рокот на достасувањето, што е едно од оперативните барања предвидени во точката 18 од Одлуката, а дополнително е предвидено и во точката 19 потточка 19.2 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
IV	Тема	Нето паричен одлив
1.	Прашање	Дали при пресметката на нето паричниот одлив се вклучува идната камата којашто треба да ја плати банката, односно клиентот во следните 30 дена или, пак, се вклучува тековната сметководствена состојба на каматата?
	Одговор	Целта е да се опфати каматата којашто би се исплатила/наплатила во следните 30 дена. Притоа треба да се има предвид следново: <ul style="list-style-type: none"> - доколку каматата на депозитот се исплаќа во готовина (не се припишува на депозитот), тогаш на таа камата се применува стапка на одлив од 100%. Доколку му се припишува на депозитот, тогаш го добива истиот третман како депозитот (пр. ако е стабилен мал депозит се применува стапка на одлив од 5%);

		- доколку каматата врз основа на одредено побарување не му се припишува на главното побарување, тогаш на таа камата банката може да ја примени соодветната стапка на прилив, којшто се применува на главното побарување. Доколку каматата се припишува, оваа камата не се прикажува како прилив. Како прилив ќе се прикаже кога банката ќе го повлече целото побарување (пр. ако каматата му се препишува на дозволеният износ што може да го повлече во рамките на одреден рамковен кредит).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
V	Тема	Парични одливи
1.	Прашање	До кој износ треба да се вклучат депозитите на физичките лица во позицијата „стабилни мали депозити“, дали само до износот којшто е предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозити (до 30.000 евра) или пак вкупниот износ на депозитите (точка 30 од Одлуката)?
	Одговор	Депозитите на физичките лица се третираат како стабилни мали депозити само до износот којшто го обесштетува Фондот за осигурување на депозити (до 30.000 евра).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под договорен однос согласно со точката 30 потточка 30.1 алинеја 1 од Одлуката? Дали станува збор за договорен однос со банката којшто во моментот на утврдување на паричниот одлив има преостаната рочност од 12 месеци или, пак, депонентот има договорен однос со банката којшто трае најмалку 12 месеци без оглед на преостанатата рочност на тој договорен однос? Дали може да се појасни кои производи го задоволуваат условот од алинејата 3 од оваа потточка (пример, трансакциска сметка, сеф, дебитна картичка)?
	Одговор	Под договорен однос се подразбира договорен однос помеѓу клиентот и банката којшто веќе трае најмалку 12 месеци, без оглед на неговата преостаната рочност. Сите наведени примери го исполнуваат условот од точката 30 потточка 30.1 алинеја 3 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Кои приливи имаат третман на редовни приходи на депонентот (освен приходите врз основа на плата) од точката 30 потточка 30.2 од Одлуката? Дали може да се дефинира број на трансакции во одреден период (на пример број на трансакции во квартал), или, пак, можеби износ во одреден период (износ на трансакции во квартал)?

	Одговор	Како пример за редовни приходи на клиентот (освен приходите врз основа на плата) можат да се сметаат следниве приходи: приливи од кирии од издадени недвижности за кои банката има увид во склучен договор за закупнина, приливи (редовни) од членства во одбори и слично. Банката треба интерно да определи на кој начин ќе утврди дали станува збор за редовен приход или не и за тоа треба да има соодветен доказ, односно соодветна документација.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
4.	Прашање	Врз основа на кои критериуми банката треба да ја оцени веројатноста за одлив на депозитите помеѓу 10% и 15%, односно 15% и 20% од точката 31 од Одлуката?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 5 и точката 31 став 2 од Одлуката, банката треба во своите интерни акти да го регулира начинот на утврдување на веројатноста за одлив, врз основа на сопственото искуство за веројатноста на одлив на депозитите наведени во оваа точка. Доколку банката нема можност/искуство да врши ваква оцена, Одлуката дава можност за сите нив да се утврди стапка на одлив од 20%.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
5.	Прашање	Што се подразбира под „пристап само преку интернет“, согласно со точката 31 потточка 31.2 од Одлуката?
	Одговор	Барањата на оваа одредба се однесуваат на тоа клиентот да нема можност да ги врши плаќањата/наплатите преку шалтерите на банката. Постојните производи на банките коишто нудат можност за користење на интернетот (електронско банкарство, банкарство преку интернет и слично) не треба да се вклучат во производите од оваа потточка, доколку покрај преку интернет, клиентот може да врши уплати/исплати и преку шалтерите на банката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
6.	Прашање	Дали девизниот депозит на лице коешто не е резидент (точка 31 потточка 31.5 од Одлуката) нема да влезе во категоријата мали депозити од точката 30 потточка 30.1 од Одлуката? Дали во оваа точка влегуваат девизните депозити на резиденти?
	Одговор	Како и за кој било друг депозит, доколку девизниот депозит на резидентот/нерезидентот ги исполнува условите од точката 30, тој депозит може да се смета за стабилен мал депозит. Во спротивно, тој депозит би се вклучил во соодветната категорија од точката 31 (доколку станува збор за

		депозит од физичко лице или од мало друштво) или во некоја од останатите категории (оперативен или неоперативен депозит) од главата VIII од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
7.	Прашање	Каков е третманот на електронските пари при утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	Електронските пари не се сметаат за депозити, согласно со закон, ниту се предмет на осигурување/обесштетување, поради што не можат да добијат третман на стабилен мал депозит. Наместо тоа, треба да добијат третман на обврска кон соодветниот клиент и да се примени соодветната стапка којашто би се применила за одлив на депозит од тој клиент. Тоа значи дека ако се обврска кон физичко лице, може да се примени стапка на одлив од 10%, ама не и стапка од 5%, затоа што не се предмет на осигурување.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
8.	Прашање	Што треба да се има предвид при утврдувањето на износот на паричната казна согласно со точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката?
	Одговор	Во однос на висината на паричната казна којашто треба да се утврди за потребите на точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката, треба да се има предвид дека паричната казна треба да е со значителен износ. Во тој контекст банката треба да го има предвид следново: <ul style="list-style-type: none"> - во услови на ниски каматни стапки, не може да се смета дека казната определена како процент од каматата ги исполнува условите од оваа точка, - доколку депонентот којшто предвремено би го повлекол депозитот заради казната би добил износ којшто е значително понизок од износот којшто бил вложен на датумот на вложување на депозитот, може да се смета дека таквата казна ги исполнува условите од точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката, - доколку депонентот којшто предвремено би го повлекол депозитот заради казната би добил износ којшто е еднаков на или незначително понизок од износот којшто бил вложен на датумот на вложување на депозитот, потребна е дополнителна анализа дали е казната доволно висока, на пример да се земе предвид висината на опортунитетните трошоци (на пр. ако каматната стапка на депозитот е значително повисока од тековната каматна стапка, па на депонентот не би му се исплаќало да го повлече депозитот и да го вложи по пониска каматна стапка, или ако со повлекувањето депонентот би изгубил значителен износ на каматата или би можел да изгуби одредени субвенции и слично) или висината на трансакциските трошоци (на пр. доколку

		<p>депозитот е поврзан со друг производ којшто депонентот го користи кај банката),</p> <ul style="list-style-type: none"> - доколку депонентот којшто предвремено би го повлекол депозитот заради казната би добил износ којшто е повисок од износот којшто бил вложен на датумот на вложување на депозитот, таквата казна не би требало да се смета дека ги исполнува условите од точката 32 став 1 алинеја 2 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
9.	Прашање	<p>Што претставува оперативен депозит, согласно со точката 34 од Одлуката и кои критериуми треба да бидат исполнети за да може одреден депозит да се смета за оперативен депозит?</p> <p>На кој начин се утврдува делот од депозитот којшто е потребен за вршење на активности за порамнување, давање услуги на чување на имот, управување со средства и други слични активности коишто ги нудат банките во рамките на воспоставениот деловен однос со клиентот, согласно со точката 34 став 5 од Одлуката?</p>
	Одговор	<p>Под оперативни депозити се сметаат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Депозитите коишто се држат заради добивање услуги поврзани со порамнување, чување имот, управување со готовина или други слични услуги поврзани со воспоставен деловен однос со банката: <ul style="list-style-type: none"> - Управувањето со готовина опфаќа производи и услуги коишто му се нудат на клиентот заради управување со неговите парични средства, актива и обврски, како што се плаќање и наплата на дознаки/фактури, администрирање на плаќањата врз основа на даноци, плати и други давачки, водење една сметка за повеќе членки на иста група (англ. cash-pooling), депозитни сметки поврзани со проектно финансирање преку кои се вршат сите плаќања/исплати поврзани со проектот, сметки на платежните институции и слично; - Услуги на порамнување коишто му нудат на клиентот пренос на средства (и хартии од вредност) преку домашниот систем на порамнувања, како што се пренос, порамнување и потврда на платежни налози, кредити преку ноќ или интрадневни кредити за порамнување; - Чување имот, и тоа: давање услуги на чување, известување и обработка на средствата што се чуваат, порамнување на трансакции со хартии од вредност, администрирање на обезбедувањето врз основа на склучените трансакции во име на клиентот со трети лица, наплата на дивиденди и други приходи, водење посебни сметки отворени за банки чувари на имот преку кои се врши само порамнување хартии од вредност (односно не се користат за потребите на кореспондентното банкарство), активности поврзани со управување со труст.

		<p>Без разлика за која вид активност од претходните три станува збор, банката ги смета за оперативни депозити само оние коишто се значајни за клиентот, односно имаат значајно влијание врз неговото работење. За оваа цел, банката треба да развие сопствен пристап во рамките на нејзините интерни акти, за што треба да обезбеди соодветна документираност (точка 4 потточка 4.1 алинеја 7).</p> <p>2) Депозити коишто се држат заради услуги поврзани со воспоставен постојан деловен однос со банката коишто не се опфатени под 1). Сите други активности коишто произлегуваат од воспоставен постојан деловен однос со клиентот и коишто ги исполнуваат останатите критериуми би се опфатиле со депозитите под 2). Имајќи ја предвид горната листа, нема многу примери на останати активности коишто не би биле опфатени со депозитите под 1), особено не во Република Северна Македонија. Во однос на дефиницијата на поимот „значителни износи“, и во овој случај, банката треба интерно да го утврди врз основа на нејзиното искуство во работењето со оваа категорија клиенти/депозити.</p> <p>Оперативните депозити треба да исполнат три главни критериума:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да имаат значајни правни или оперативни ограничувања коишто оневозможуваат значајни повлекувања средства, односно мала е веројатноста дека такви повлекувања ќе се случат во следните 30 дена. Банките сами треба да развијат интерни критериуми за утврдување дали клиентот може без ограничувања да повлече средства од депозитот. Постоенето правни или оперативни ограничувања главно треба да се поврзе со тоа дали клиентот би имал дополнителни трошоци доколку ги повлече средствата или би било потребно дополнително време за да најде друга банка/финансиска институција којашто би му ја понудила истата услуга. 2. Средствата коишто го надминуваат износот којшто е потребен за извршување на услугите опфатени под 1) или 2) се сметаат за неоперативни депозити (т.н. вишок депозити предвиден во точката 34 став 5 од Одлуката). И за овие потреби банките треба да развијат интерни методи за утврдување на вишокот депозити, коишто треба да користат фактори поврзани со природата на услугата и со тоа како ја користи клиентот таа услуга. Целта е всушност да се утврди она ниво на средствата коешто клиентот треба да го има на својата сметка за извршување на оперативните плаќања, при што може да се земе предвид историското искуство за дневните плаќања на клиентот врз основа на услугата за која е отворен депозитот во текот на одреден временски период. Може да се утврди како подвижен просек на кумулативните плаќања во текот на неколку различни периоди. Секој вишок средства над потребното ниво за оперативното работење поврзано со услугата што ја нуди банката го претставува вишокот депозити којшто се смета за неоперативен депозит. Без разлика на начинот на утврдување на вишокот депозити, банката треба да има докази дека оценката е направена на ниво на клиент или
--	--	--

		<p>на ниво на слични клиенти (според претежната дејност, видот на услугата и слично).</p> <p>3. Кореспондентното банкарство и брокерските услуги не се сметаат за оперативни депозити.</p> <p>Депозитите од финансиски и нефинансиски правни лица коишто се користат за услугите од 1) и ги исполнуваат горните критериуми може да се сметаат за оперативни депозити, додека само депозитите од нефинансиските правни лица коишто се користат за услугите од 2) и ги исполнуваат горните критериуми може да се сметаат за оперативни депозити.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
10.	Прашање	Дали треба да се задоволени сите наведени услови од точката 34 став 4 од Одлуката или само некои од нив за да се смета дека е воспоставен постојан деловен однос со клиент нефинансиско правно лице, согласно со точката 34 став 1 алинеја 2?
	Одговор	За да се смета дека е воспоставен постојан деловен однос со клиент нефинансиско правно лице, потребно е да бидат исполнети сите услови наведени во точката 34 став 4 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
11.	Прашање	Како да се утврди листата на активности коишто се значајни за клиентот, односно коишто имаат значајно влијание врз неговото работење за потребите на утврдување на исполнувањето на пропишаните критериуми за оперативните депозити од точката 34 од Одлуката?
	Одговор	Согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 7 од Одлуката, банката е должна во политиката за управување со ликвидносниот ризик, поточно во делот на постапките и правилата за утврдување и следење на стапката на покриеност со ликвидност, да го пропише начинот на утврдување и листата на активности коишто се значајни за клиентот (подетално образложени во одговорот на прашањето под бр. 9 од оваа тема). И во овој случај банката треба да обезбеди документираност на целиот процес, со цел да може да се оценат соодветноста и примената на пропишаниот начин на утврдување и листата на активности коишто се значајни за клиентот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
12.	Прашање	Дали ограничените депозити на физички и правни лица влегуваат во делот оперативни депозити? Каков е третманот на ограничените депозити и која стапка на одлив треба да се примени?
	Одговор	Во однос на ограничените депозити, нивното распоредување ќе зависи од причината поради која се ограничени. Ако се ограничени заради

		обезбедување одредена кредитна изложеност, тогаш не можат да се сметаат за оперативни депозити и не можат да се сметаат за паричен одлив сè до рокот на достасување на кредитната изложеност, односно до рокот до кога ќе бидат ограничени, во согласност со договорот за обезбедување на кредитната изложеност.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
13.	Прашање	Каков третман треба да имаат депозитите на малите друштва коишто заедно со поврзаните лица надминуваат 300.000 евра во денарска противвредност? Дали за нив банката треба да утврдува оперативен/неоперативен дел на депозитот, како кај корпоративните клиенти, или треба да се сметаат целосно како неоперативни депозити?
	Одговор	Доколку станува збор за депозити коишто на малите друштва им служат за извршување на некоја од активностите наведени во точката 34 став 1 од Одлуката, во тој случај банката го третира делот од депозитите којшто е потребен за вршење на овие активности како оперативен депозит. Остатокот има третман на неоперативен депозит.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
14.	Прашање	Кои обврските претставуваат оперативни трошоци за банката, согласно со точката 36 од Одлуката?
	Одговор	Како оперативни трошоци можат да се сметаат трошоците поврзани со оперативното работење на банката, како на пример плати, кирии, режиски трошоци и слично. Исто така, во оваа категорија треба да се вклучи и премијата којашто банката му ја плаќа на Фондот за осигурување на депозитите.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
15.	Прашање	Што претставува значајно намалување на кредитна способност на банката, согласно со точката 44 од Одлуката?
	Одговор	Вообичаено, намалувањето на кредитната способност на банката може да се поврзе со намалувањето на кредитниот рејтинг, на пример за 3 степени (англ. notches). Со оглед на фактот дека кредитните рејтинзи не се присутни во домашната економија, односно нема правни лица со кредитен рејтинг од меѓународна рејтинг агенција (вклучувајќи ги и банките), не може да се користи ваквото дефинирање. Во таков случај, согласно со точката 4 потточка 4.1 алинеја 9 од Одлуката, банката треба во рамките на своите интерни акти, да утврди што се подразбира под значајно намалување на нејзината кредитна способност.

	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
16.	Прашање	Дали банката треба да пресмета паричен одлив за депозит којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност?
	Одговор	Депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност не треба да се смета како паричен одлив, доколку: изложеноста не достасува во следните 30 дена, договорот за залог на депозитот не дозволува негово повлекување пред целосна наплата на изложеноста и износот на депозитот не го надминува износот на изложеноста (износот што ја надминува изложеноста и што може да се повлече во следните 30 дена, треба да се смета како паричен одлив).
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
17.	Прашање	Каков е третманот на сертификатите на депозити при утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност?
	Одговор	Третманот на сертификатите на депозити зависи од тоа дали станува збор за преносливи хартии од вредност или не. Ако се преносливи имаат третман на должнички хартии од вредност (точка 39 од Одлуката). Ако не се преносливи тогаш имаат третман на депозит и ја добиваат соодветната стапка на одлив, во зависност од клиентот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
18.	Прашање	За кои видови други производи и услуги можат да се пресметаат дополнителните парични одливи коишто може да настанат во следните 30 дена, согласно со точката 49 од Одлуката?
	Одговор	Дополнителните парични одливи од други производи и услуги, согласно со точката 49 од Одлуката, треба да опфатат прилично ограничен број случаи. Главно, најголемиот дел од производите и услугите на банката треба да бидат опфатени со другите видови одливи, а оваа група дополнителни одливи треба да се однесува на ретки видови производи и услуги (исклучоци) како што се: <ul style="list-style-type: none"> - обврски за финансирање коишто можат да произлезат од активности на банката за гарантирање емисија на хартии од вредност, - неискористени кредити и аванси на правни лица коишто би се случиле во следните 30 дена, но одливот не е фиксно определен со договор. Вакви примери се најчесто поврзани со финансирање на големи проекти (аеродроми, енергетски капацитети), - неповлечени средства врз основа на склучени договори за кредити обезбедени со станбени објекти (во периодот од одобрување на

		<p>кредитот од страна на банката до негово повлекување од страна на клиентот),</p> <ul style="list-style-type: none"> - кредитни картички (што можат да се отповикаат безусловно во кое било време, без отказан рок, коишто не му се познати на клиентот, ама банката ги има подготвено за да му ги достави), - дозволени пречекорувања на трансакциски сметки (коишто банката ќе му ги одобри на клиентот, иако тој нема поднесено барање), - планирани одливи поврзани со обновување на постојните или одобрување нови кредити на физички и правни лица (постои очекување дека клиентот ќе побара продолжување/обновување на кредитите), - вонбилансни обврски за финансирање на трговската размена: преземени вонбилансни обврски врз основа на отворени документиран акредитиви коишто се потврдени, вклучувајќи ги и тие кај кои стоката којашто се плаќа со акредитивот служи како инструмент за обезбедување, чинидбени гаранции, гаранции за учество на тендер, сите други гаранции со кои се гарантира одредено извршување, односно не се гарантира исполнување одредена кредитна обврска од должникот.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
19	Прашање	Дали депозитите на јавните нефинансиски друштва коишто ги исполнуваат условите за „мали друштва“ пропишани во точката 2 потточка 2.11 од Одлуката, можат да се вклучат во категоријата на мали депозити?
	Одговор	Имајќи го предвид начинот на работењето и организацијата на јавните институции (јавните нефинансиски друштва), а со тоа и ризикот поврзан со нив, оваа одлука, исто како и Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, предвидува поинаков третман за јавните институции од третманот на малите друштва. Оттука, за потребите на оваа одлука, јавните институции не треба да се вклучат во опфатот на малите друштва, без разлика на нивната големина.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
20	Прашање	Кој износ се смета за мал депозит на малото друштво, имајќи го предвид ограничувањето дека вкупниот износ на депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него не надминува 300 илјади евра?
	Одговор	Под „мали депозити“, согласно со дефиницијата од точката 2 потточка 2.11 од Одлуката, се подразбираат депозитите на физичките лица и депозитите на малите друштва, доколку вкупниот износ на депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него не надминува 300 илјади евра во денарска противвредност. При утврдувањето на овој износ се земаат предвид депозитите на сите лица поврзани со малото друштво (физички лица, мали друштва, правни лица и слично). Притоа, како мал депозит се смета само депозитот на малото друштво, додека депозитите на останатите лица коишто се поврзани со малото друштво се распоредуваат во останатите категории

		<p>парични одливи, во зависност од видот на одливот, односно клиентот на банката.</p> <p>Со оглед на фактот што депозитите на малите друштва во Република Северна Македонија не се предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозитите, тие не можат да се третираат како стабилни депозити со стапка на одлив од 5% без разлика на исполнувањето на критериумот во однос на износот од 300 илјади евра во денарска противвредност. За депозитите на малото друштво и лицата поврзани со него, може да се применува најмалку стапка на одлив од 10%, или 10% до 15%, односно 15% до 20%, во зависност од тоа кои од условите од точката 31 од Одлуката се исполнети.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
21.	Прашање	Дали при пресметката на одливот на малите депозити се зема предвид само износот којшто достасува во следните 30 дена?
	Одговор	Стапките на одлив од точките 30 и 31 од Одлуката се применуваат на сите мали депозити коишто би се случиле во следните 30 дена, што значи дека треба да се вклучат и одливите врз основа на орочените мали депозити, коишто не ги исполнуваат условите од точката 32 од Одлуката. Имено, согласно со точката 32 од Одлуката, банката може да примени стапка на одлив од 0% на орочените мали депозити коишто депонентот не смее да ги повлече во следните 30 дена или може да ги повлече во следните 30 дена, но треба да плати парична казна. Доколку депозитот (или негов дел) не ги исполнува овие услови, на тој депозит (или на делот што не ги исполнува условите) се применуваат соодветните стапки на одлив од точките Error! Reference source not found. или Error! Reference source not found. од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
22.	Прашање	<p>Како треба да постапи банката во случаите кога вкупниот износ на сите депозити на клиентот го надминува износот што е предмет на обесштетување, согласно со Законот за Фондот за осигурување на депозити, при што клиентот во исто време има неколку вида мали депозити на кои се применуваат различни стапки на одлив, согласно со точките 30, 31 и 32 од Одлуката?</p> <p>На пример: Клиентот има вкупен износ на депозити од 60 илјади евра, од кои средства во износ од 50 илјади евра се орочени депозити коишто ги исполнуваат барањата од точката 32 од Одлуката (се применува стапка на одлив од 0%), а останатите 10 илјади евра се средства на трансакциска сметка.</p>
	Одговор	Во примерот банката треба да примени стапка на одлив од 0% на орочениот депозит којшто ги исполнува условите од точката 32 од Одлуката (50 илјади

		<p>евра), а на остатокот од 10 илјади евра којшто се чува на трансакциска сметка, треба да примени некоја од стапките од точката 31 од Одлуката. Ваквата поделба произлегува од одредбите на точките 30, 31 и 32 од Одлуката. Имено, точката 32 од Одлуката претставува исклучок од точките 30 и 31, што значи дека банката е должна за секој мал депозит прво да утврди колкав дел ги исполнува условите за стабилен мал депозит, а остатокот да го распореди во соодветните категории (стапки на одлив) од точката 31 од Одлуката. Во примерот, делот од 30 илјади евра којшто е предмет на обесштетување се смета за стабилен мал депозит согласно со точката 30 од Одлуката, а остатокот од 30 илјади евра, банката го распоредува во соодветните категории од точката 31 од Одлуката.</p> <p>Со оглед на фактот дека 50 илјади евра од овој мал депозит ги исполнува условите од точката 32 (орочени мали депозити коишто депонентот, согласно со условите од договорот, не смее да ги повлече во следните 30 дена или може да ги повлече во следните 30 дена, но треба да плати парична казна), на тој износ банката може да примени стапка на одлив од 0%. Притоа во износот од 50 илјади евра влегува целиот стабилен мал депозит (30 илјади евра) и дел од останатиот мал депозит (20 илјади евра) којшто е распореден во категориите од точката 31 од Одлуката. На остатокот од 10 илјади евра, банката ја применува соодветната стапка на одлив од точката 31 (10%, или 10% до 15%, односно 15% до 20%, во зависност од тоа кои од условите од точката 31 се исполнети).</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
23.	Прашање	Дали под „фиксен рок на достасување којшто истекува во следните 30 дена“, согласно со точката 31 потточка 31.4 од Одлуката, се мисли на сите орочени депозити чијшто рок на достасување истекува во следните 30 дена или, пак, се мисли на депозитите коишто се орочени на рок пократок или до 30 дена?
	Одговор	Одредбата од точката 31 потточка 31.4 од Одлуката се однесува на сите орочени депозити чијшто рок на достасување истекува во следните 30 дена или се со дефиниран фиксен отказан рок пократок од 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
24.	Прашање	Дали треба да бидат исполнети сите критериуми кои се наведени во точката 31 потточка 31.1 до 31.5 од Одлуката за да се примени стапка на одлив повисока од 10% или доволно е да биде исполнет само еден од нив?
	Одговор	Доколку е исполнет само еден од критериумите од точката 31 потточка 31.1, 31.2, 31.3, 31.4 и 31.5 од Одлуката се применува стапка на одлив повисока од 10%. Висината на стапката на одлив (помеѓу 10% и 15% или 15% и 20%) ќе зависи од тоа кои критериуми ќе бидат исполнети, и тоа дали само

		критериумот од точката 31 став 1 потточка 31.1 или два и повеќе критериуми, имајќи ги предвид одредбите од точката 31 став 2 алинеи 1 и 2 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
25.	Прашање	Со која стапка на одлив треба да се пријават одливите врз основа на депозитите од финансиски лица?
	Одговор	Во точката 29 став 3 од Одлуката е предвидено дека на паричните одливи врз основа на обврските коишто не се опфатени во точката 29 став 1, банката треба да применува стапка на одлив или стапка на користење од 100%. Оттука и на одливите врз основа на депозитите на финансиски лица со преостаната рочност до 30 дена, банката треба да примени стапка на одлив од 100%.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
26.	Прашање	Дали за малите депозити коишто се користат како обезбедување на кредитните изложености коишто не достасуваат во следните 12 месеци треба да се примени стапка на одлив од 0% или не треба воопшто да се земат предвид при пресметката на стапката на покриеност со ликвидност? Каков би бил третманот на ваквите депозити на правни лица доколку служат како обезбедување за кредитни изложености?
	Одговор	Основната цел на стапката на покриеност со ликвидност е зајакнување на краткорочната отпорност на банките, односно поседување доволен обем ВКЛА за покривање на нето паричните одливи во услови на стрес, во следните 30 дена (не се зема предвид период од 12 месеци). За депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност, без разлика дали е мал депозит или депозит на правно лице, не се применува стапка на одлив од 0%, односно не треба воопшто да се смета како паричен одлив во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност. Притоа, треба да се има предвид одговорот на прашањето број 16 од оваа тема, како и одговорот на прашањето број 11 од темата VIII - Начин и содржина на известување на Народната банка.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
27.	Прашање	Каков е третманот на малиот ограничен депозит чијшто износ го надминува износот на кредитната изложеност којашто ја обезбедува и може да се повлече во следните 30 дена? Дали ваквиот депозит се распоредува согласно со точките 30, 31 и 32 од Одлуката или, пак, се применува стапка на одлив од 100%?

	Одговор	На износот на депозитот којшто ја надминува изложеноста за која е ставен како обезбедување и којшто може да се повлече во следните 30 дена треба да се применуваат соодветните стапки на одлив од точките 30, 31 и 32 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
28.	Прашање	Дали при утврдувањето на износот на стабилниот мал депозит се зема предвид износот на обврската којашто клиентот ја има кон банката (на пример врз основа на кредитна изложеност одобрена од банката)?
	Одговор	За потребите на точката 30 од Одлуката, како стабилни мали депозити се сметаат депозитите коишто, согласно со закон, се предмет на обесштетување од Фондот за осигурување на депозитите. Притоа, не се земаат предвид обврските на депонентот кон банката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
29.	Прашање	Дали средствата за услугите брз трансфер на пари примени на соодветни сметки може да се сметаат за оперативни депозити, иако со договорот за вршење на овој тип услуги не се предвидени правни и оперативни ограничувања со кои ќе се оневозможи повлекување на средствата во следните 30 дена?
	Одговор	За да се сметаат депозитите за оперативни депозити треба да имаат значителни правни или оперативни ограничувања коишто оневозможуваат значителни повлекувања средства, односно мала е веројатноста дека такви повлекувања ќе се случат во следните 30 дена (согласно со Законот за вршење на услуги брз трансфер на пари клиентот треба да има депониран износ од најмалку 20 илјади евра на посебна сметка во банката). Банката сама треба да развие интерни критериуми за утврдување дали клиентот може без ограничувања да повлече средства од депозитот, имајќи ги предвид одредбите од договорот, но и вообичаениот начин/услови за извршување на соодветните услуги. Така, постоењето правни или оперативни ограничувања може да се поврзе со тоа дали клиентот би имал дополнителни трошоци доколку ги повлече средствата или би било потребно дополнително време за да најде друга банка/финансиска институција којашто би му ја понудила истата услуга.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
30.	Прашање	Дали износот на преземените вонбилансни обврски врз основа на неискористените лимити на кредитни картички и неискористените дозволени пречекорувања на трансакциски сметки треба да се намали за износот на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена,

		согласно со точката 41 став 1 од Одлуката, пред да се примени стапката на користење од 5%, согласно со точката 42 став 1 алинеја 1 од Одлуката?
	Одговор	<p>Точката 41 од Одлуката ги дефинира паричните одливи врз основа на преземени вонбилансни обврски на кои треба да се примени соодветната стапка на користење од точката 42 став 1 од Одлуката. Одливите од вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена не се вклучуваат во оваа група парични одливи, туку на нив се применуваат одредбите од точката 49 од Одлуката (затоа се бара вкупниот одлив од преземените вонбилансни обврски да се намали за износот на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена).</p> <p>На неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски може да се примени стапка на користење од 5% (во кој би се вклучиле и неискористените лимити на кредитни картички и неискористените дозволени пречекорувања на трансакциски сметки), доколку ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити (согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот). Имајќи го ова предвид, како и карактеристиките на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена, неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски којшто ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити би се намалил за износот на вонбилансните обврски врз основа на финансирање на трговската размена, единствено доколку овие вонбилансни обврски се одобрени на мали друштва.</p> <p>Исто така, износот на неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски се намалува и за вредноста на даденото обезбедување коешто ги исполнува условите предвидени во точката 41 од Одлуката. Притоа, намалувањето на преземените вонбилансни обврски за износот на преземените вонбилансни обврски врз основа на финансирање на трговската размена и за износот на даденото обезбедување се врши пред примената на соодветната стапка од точката 42 став 1 од Одлуката.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
31.	Прашање	Дали на неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски кон клиент којшто не ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити се применува стапка на користење од 10% или, пак, некоја друга стапка?
	Одговор	На неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за кредитирање клиент којшто е нефинансиско правно лице, централна влада, централна банка, јавна институција или мултилатерална развојна банка се применува стапка на користење од 10%, согласно со точката 42 став 1 алинеја 2 од Одлуката. Оваа стапка се применува и на неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за кредитирање на малите друштва

		<p>коишто не ги исполнуваат условите за вклучување во портфолиото на мали кредити.</p> <p>На неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски за ликвидносна поддршка се применува стапка на користење од 30%, согласно со точката 42 став 1 алинеја 3 од Одлуката, доколку клиентот е нефинансиско правно лице, централна влада, централна банка, јавна институција или мултилатерална развојна банка или мало друштво коешто не ги исполнува условите за вклучување во портфолиото на мали кредити.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
32.	Прашање	Дали во пресметката на паричните одливи за неискористениот дел од преземените вонбилансни обврски согласно со точката 41 од Одлуката треба да се вклучи износот на вонбилансната изложеност на клиентот без разлика на преостанатата рочност или, пак, во паричните одливи треба да се вклучат само оние вонбилансни изложености коишто достасуваат во следните 30 дена?
	Одговор	Во пресметката на паричните одливи треба да се вклучи износот на неискористениот дел од преземената вонбилансната обврска којшто може да биде искористен во следните 30 дена. Тоа значи дека банката треба да ги има предвид договорните одредби врз основа на кои е склучена, односно преземена оваа вонбилансна обврска коишто предвидуваат можност за нејзино повлекување или исплата во следните 30 дена. Исто така, банката треба да ја има предвид и веројатноста дека оваа вонбилансна обврска ќе падне на товар на банката во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
33.	Прашање	Дали покриените вонбилансни обврски за финансирање на трговска размена со рок на плаќање/важење во следните 30 дена треба да се прикажат како парични одливи со оглед дека депозитите со кои тие се обезбедуваат веќе се опфатени како паричен одлив во позицијата на ограничени депозити со рок на достасување до 30 дена?
	Одговор	Согласно со точката 49 од Одлуката, банката треба да ја оцени веројатноста и износот на паричните одливи коишто можат да настанат во следните 30 дена врз основа на покриената вонбилансна обврска за финансирање на трговска размена. Доколку банката оцени дека нема да настане одлив врз основа на оваа вонбилансна обврска, нема да утврди дополнителен паричен одлив и ќе може да го ослободи депозитот којшто служел како обезбедување за вонбилансната изложеност. Оттука, банката ќе прикаже паричен одлив врз основа на повлекувањето на депозитот во следните 30 дена, доколку не очекува дека вонбилансната обврска ќе падне на товар на банката и доколку согласно со договорот за залог на депозитот, неговото повлекување е можно

		само по целосна наплата на изложеноста и рокот на достасување на ограничениот депозит е ист со рокот на достасување на вонбилансната изложеност.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
34.		Дали неискористените отповикливи рамковни кредити треба да се вклучат во пресметката на стапката на покриеност со ликвидност?
		Согласно со одговорот на прашањето број 3 од темата I – „Дефиниции“, преземените вонбилансни обврски опфатени со дефинициите од точката 2 потточка 2.14 и 2.15 од Одлуката ги опфаќаат сите договорно преземени обврски коишто не можат да се отповикаат или можат да се отповикаат под одреден услов, при што и во двата случаи станува збор за неискористениот дел од вонбилансната обврска преземена од страна на банката. Сепак, треба да се имаат предвид и одредбите од точката 49 алинеја 1 од Одлуката каде што е наведено дека при оценката на веројатноста и износот на паричните одливи коишто можат да настанат во следните 30 дена треба да се земат предвид и „другите вонбилансни обврски и обврски за финансирање, вклучувајќи ги и отповикливите обврски за кредитирање“, при што банката го има предвид репутацискиот ризик на кој може да биде изложена доколку не го обезбеди финансирањето на наведените производи и услуги.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
VI	Тема	Парични приливи
1.	Прашање	Која стапка на прилив се применува на кредитите одобрени од средства добиени од Развојната банка на Северна Македонија? Дали кредитите одобрени со средства преку ЕБРД ѝ припаѓаат на категоријата „кредити од промотивен карактер“? Дали под приливи од побарувања од нефинансиски лица со преостаната рочност до 30 дена се подразбираат приливите и од побарувања врз основа на провизии и амортизација (покрај главница и камата на кредити)? Дали за кредитите за самовработување од АВРМ каде што банката се јавува како посредник, банката треба да применува стапка на прилив еднаква на стапката на одлив? Што се подразбира под „кредити од промотивен карактер“?
	Одговор	На приливите врз основа на точката 52 потточка 52.1 став 2 од Одлуката се применува онаа стапка што би се применила во случај на одлив, согласно со точката 42 од Одлуката. Овој пристап се применува и на приливите од нефинансиски лица врз основа на кредити од промотивен карактер или одобрени од банката како посредник меѓу клиентот и Развојната банка на Северна Македонија.

		<p>Третманот на приливите од нефинансиски лица врз основа на кредити одобрени од банката како посредник меѓу клиентот и ЕБРД или која било друга мултилатерална развојна банка или јавна институција, ќе зависи од тоа дали тие кредити ги исполнуваат критериумите за да добијат третман на кредити од промотивен карактер (во зависност од одредбите на договорот помеѓу банката и мултилатералната развојна банка или јавната институција со кои се определува видот на кредитите коишто банката ќе ги одобрува како посредник). Критериумите за добивање третман на кредитите од промотивен карактер се дадени во точката 42 став 4 од Одлуката, каде што е наведено дека тие се однесуваат и на приливите од точката 52 потточка 52.1 став 2 од Одлуката. Тоа значи дека и кредитите одобрени од АВРСМ каде што банката се јавува како посредник, исто така би се вклучиле во оваа категорија приливи, доколку кредитите ги исполнуваат критериумите од точката 42 став 4 од Одлуката.</p> <p>Провизиите може да се сметаат како приливи од точката 52 потточка 52.1, но не и амортизацијата којашто не предизвикува паричен прилив.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
2.	Прашање	Што се подразбира под примена на „симетрична стапка“, согласно со точката 52 потточка 52.4 од Одлуката?
	Одговор	<p>На депозитите коишто банката ги има кај друга банка, а коишто кај другата банка имаат третман на оперативен депозит, банката е должна да примени симетрична стапка. Вообичаено, на овој депозит се применува стапка на одлив од 25%, согласно со точката 34 од Одлуката, што значи дека симетричната стапка би била 25%. Но, доколку банката не го користи целиот депозит кај другата банка за конкретната активност, тогаш само на дел може да се примени 25%, а на другиот износ на депозитот којшто не го користи за соодветната активност би се применувала друга стапка, во најголем број случаи 100%. Меѓутоа, доколку нема такви депозити, банката нема да може да утврди симетрична стапка, па ќе примени стапка на прилив од 5%. Ваков случај е, на пример, доколку банката нема согласност за работа со хартии од вредност, па овие активности ги врши преку друга банка, односно има оперативен депозит кај другата банка. Со оглед на тоа дека банката нема согласност за вршење на оваа услуга, не може да има оперативни депозити врз оваа основа, што значи дека нема да може да утврди симетрична стапка.</p>
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
3.	Прашање	Дали при утврдувањето на паричните приливи треба да се земе предвид исправката на вредноста, односно посебната резерва или побарувањата треба да се прикажат на бруто-основа?

	Одговор	Согласно со точката 50 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи коишто, согласно со договор, се очекува дека ќе се случат во следните 30 дена. Доколку се очекува прилив во помал износ од бруто-износот на побарувањето врз основа на кое треба да настане приливот, банката тоа треба соодветно да го прикаже во извештајните форми. За овие потреби, банката може да ја земе предвид извршената исправка, како показател за големината на приливот којшто се очекува дека ќе се случи во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
4.	Прашање	Дали при пресметката на приливите треба да се земе предвид одобриениот мораториум на побарувањата поради ковид-кризата?
	Одговор	Приливите врз основа на кредитите чијашто наплата е одложена заради одобрен мораториум (без разлика на причината за одобриениот мораториум) не треба да се вклучуваат во утврдувањето на стапката на покриеност со ликвидност, за целото времетраење на мораториумот.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
5.	Прашање	Како треба да се третираат приливите од кредитни картички и дозволени пречекорувања на трансакциски сметки?
	Одговор	Согласно со точката 50 став 1 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи (без разлика дали станува збор за приливи од физички лица, мали друштва, други нефинансиски правни лица, финансиски лица или од други лица), коишто, согласно со договор, се очекува дека ќе се случат во следните 30 дена, при што тие приливи не се поврзани со побарувања коишто се достасани, нефункционални или за кои банката очекува дека нема да се наплатат во следните 30 дена. Ова генерално барање, треба соодветно да се примени и на приливите од кредитни картички и дозволени пречекорувања, имајќи ги предвид и одредбите од точката 51 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
VII	Тема	Следење на нивото на ликвидност
1.	Прашање	Која методологија треба да се примени за утврдување на цената на изворите на средства во услови на недостаток на пазар при следењето на изворите на средствата согласно со точката 63 од Одлуката?
	Одговор	Банката треба да ја следи цената на оние производи со кои располага и коишто се присутни во нејзиниот биланс. За утврдување на пазарната цена, треба да се имаат предвид насоките дадени во Одлуката за методологијата

		за евидентирање и вреднување на сметководствените ставки и за подготовка на финансиските извештаи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 83/17). Во оваа методологија е дадена „хиерархија“ за утврдување на пазарната цена во услови на недостаток на пазар за тоа средство.
	Датум на објавување на одговорот	13.7.2020
VIII	Тема	Начин и содржина на известување на Народната банка
1.	Прашање	Дали во редот 2.1.6 „Изложеност кон или изложеност гарантирана од централната влада на РСМ“ од Извештајот за висококвалитетна ликвидна актива (образец ВКЛА), влегуваат изложеностите гарантирани од централната влада без разлика на нивната преостаната договорена рочност или само износот којшто достасува во следните 30 дена од денот на известувањето?
	Одговор	Во наведениот ред од образецот ВКЛА влегуваат изложеностите гарантирани од централната влада, без разлика на нивната преостаната рочност, доколку тие изложености ги исполнуваат општите и оперативните барања од точките 17 и 18 од Одлуката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
2.	Прашање	Каков третман треба да добие обврската врз основа на земен кредит за ликвидност од друга банка со рочност до 30 дена?
	Одговор	Третманот на оваа обврска ќе зависи од тоа дали станува збор за обезбедено кредитирање или не. Доколку обврската достасува во следните 30 дена и не е обезбедена со други средства, се применува стапка на одлив од 100%, освен доколку средствата коишто банката ги зела на заем се во нејзина сопственост и не се дел од ВКЛА (согласно со точката 40 од Одлуката). Овие обврски треба да се пријават во редот 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“ од Извештајот за парични одливи (образец ВПО). Доколку станува збор за обврска врз основа на обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал коишто достасуваат во следните 30 дена, се применуваат стапките на одлив од точката 37 од Одлуката, а позицијата се прикажува во соодветниот дел од Извештајот за парични одливи (образец ВПО) во кој се прикажуваат одливите од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
3.	Прашање	Дали обврските врз основа на брз трансфер на пари може да се прикажат како останати обврски во Извештајот за парични одливи (образец ВПО),

		односно како парични приливи од побарувања од вршење на услугата брз трансфер на пари во Извештајот за парични приливи (образец ВПП)?
	Одговор	Доколку се исполнети условите од точката 50 од Одлуката, приливите од побарувања од вршење на услугата брз трансфер на пари може да се вклучат во образецот ВПП. Обврските врз основа на брз трансфер на пари може да се прикажат како оперативни или неоперативни депозити во образецот ВПО, односно соодветно да се распоредат во категориите парични одливи, во зависност од видот на одливот и на клиентот на банката.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
4.	Прашање	Дали може како кредити од промотивен карактер да се сметаат кредитите одобрени од банки посреднички за учество во ист договор/програма (одобрени се со идентични или слични услови или со незначителни разлики во каматната маржа и провизиите)? Во која позиција од образецот ВПО треба да се евидентираат вонбилансните обврски за кредити од промотивен карактер коишто банката посредничка им ги одобрува на нефинансиските друштва со оглед на тоа дека позициите утврдени за оваа намена (ликвидносна и кредитна поддршка) упатуваат дека може да ги прикажат само банките коишто ги обезбедуваат овие средства преку банките посреднички?
	Одговор	<p>Карактерот на кредитите од промотивен карактер е дефиниран согласно со одредбите од точката 42 ставови 2, 3 и 4 од Одлуката. Кредитите од банките посреднички за учество во ист договор/програма може да се сметаат како кредити од промотивен карактер само доколку се одобрени на нефинансиски лица на неконкурентна и непрофитна основа заради остварување на политиката на централната влада или на локалната самоуправа и регионалната власт.</p> <p>Во образецот ВПО овие преземени вонбилансни обврски се евидентираат во позицијата 2.5.1 со примена на соодветните стапки на користење согласно со точката 42 од Одлуката. Притоа, редовите 2.5.1.4, 2.5.1.5 и 2.5.1.6 може да ги користи Развојната банка на Северна Македонија за евидентирање на преземените вонбилансни обврски за кредитирање, додека останатите редови од позицијата 2.5.1 може да се користат за евидентирање на преземените вонбилансни обврски за кредитирање од страна на другите деловни банки (банки посреднички).</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
5.	Прашање	На која позиција треба да се прикажат обврските врз основа на кредитни линии до 30 дена и обврските врз основа на субординиран долг до 30 дена?

	Одговор	Обврските врз основа на субординиран долг до 30 дена треба да се прикажат на позицијата 2.4.2. од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО), со оглед дека тие не се опфатени со шема за осигурување, додека обврските врз основа на кредитни линии до 30 дена треба да се прикажат во позицијата 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
6.	Прашање	Дали во позицијата 2.8.2 можат да се прикажат следниве ставки како одливи: обврски врз основа на дивиденди, обврски кон добавувачи, обврски за даноци, придонеси и плати, комисиони обврски, обврски од работење со картички, ПБР и други?
	Одговор	Согласно со точката 39 од Одлуката, на позицијата 2.8.2 од колоната 3 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) треба да се прикажат одливите врз основа на записите, обврзниците и другите должнички хартии од вредност издадени од банката на кои се применува стапка на одлив од 100%, со исклучок на обврзниците коишто им се целосно продадени на физички лица и на мали друштва за кои се применува соодветната стапка на одлив за мали депозити од точките 30, 31, 32 и 33 од Одлуката. Банката треба да разграничи кои обврски во нејзиното работење претставуваат обврски што создаваат оперативни трошоци коишто треба да се прикажат во редот 2.8.1 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) со стапка на одлив од 0%. Согласно со дадениот одговор број 14 од темата V Парични одливи „како оперативни трошоци можат да се сметаат трошоците поврзани со оперативното работење на банката, како на пример плати, кирии, режиски трошоци и слично. Исто така, во оваа категорија треба да се вклучи и премијата којашто банката му ја плаќа на Фондот за осигурување на депозитите“. Доколку соодветните обврски не можат да се опфатат во оваа позиција, тогаш треба да се прикажат во редот 2.8.5 како останати неопфатени обврски со стапка на одлив од 100%.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
7.	Прашање	Дали и на која позиција во пресметката треба да бидат вклучени валутните деривати (валутен форвард, своп за управување со ризици)?
	Одговор	За позициите во деривати банката треба да ги има предвид одредбите од точките 43, 44, 45, 46 и 53 од Одлуката. За прикажување на позициите во деривати банката треба да ги користи соодветните редови од позицијата 2.6 - „Дополнителни парични одливи“ (2.6.1, 2.6.2, 2.6.3, 2.6.4 и 2.6.5), како и редот 2.9 – „Договори за деривати“ од позицијата 2 – „Приливи од необезбедени трансакции“ од Извештајот за паричните приливи (образец ВПП).

	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
8.	Прашање	Која стапка на одлив треба да се примени на нето паричниот одлив врз основа на договорите за деривати?
	Одговор	Согласно со точката 46 од Одлуката, на нето паричниот одлив врз основа на договорите за деривати, којшто се очекува дека ќе се случи во следните 30 дена, се применува стапка на одлив од 100% (ред 2.6.1 – договори за деривати од Извештајот за парични одливи – образец ВПО).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
9.	Прашање	Дали во пресметката на паричните одливи треба да се вклучат и депозитите за кои на датумот на подготовката на Извештајот има информација дека се повлечени?
	Одговор	При подготовката на Извештајот за паричните одливи – образец ВПО, покрај депозитите коишто достасуваат, односно се очекува дека ќе се повлечат во следните 30 дена, треба да се вклучат и депозитите за кои до датумот на подготовката на Извештајот има информација дека се повлечени.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
10.	Прашање	На која позиција треба да се пријават малите депозити за кои банката не врши оцена на веројатноста за одлив и за кои би се применила стапка на одлив од 20%?
	Одговор	Малите депозити за кои банката не врши оцена на веројатноста за одлив треба да се пријават во редот 2.1.4. „Депозити со повисоки стапки на одлив – категорија 2“ од Извештајот за парични одливи (образец ВПО).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
11.	Прашање	На која позиција треба да се пријават малите депозити коишто се користат како обезбедување за кредитни изложености? Дали треба да се прикажат во редот 2.1.1 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) – „Депозити за кои не се сметаат парични одливи“ со стапка на одлив од 0%? На која позиција треба да се прикажат депозитите на правни лица коишто претставуваат обезбедување за кредитна изложеност и исполнуваат услови да не се сметаат како паричен одлив?
	Одговор	Во редот 2.1.1 од Извештајот за паричните одливи (образец ВПО) – „Депозити за кои не се сметаат парични одливи“, се внесуваат орочените депозити за

		<p>кои, доколку се исполнети критериумите од точката 32 алинеи 1 и 2 од Одлуката, се применува стапка на одлив од 0%. Депозитот којшто е ставен како обезбедување за одредена изложеност, а согласно и со одговорите на прашањата број 16 и 26 од темата V – Парични одливи, не треба воопшто да се третира како паричен одлив и не треба да се внесе во ниту една позиција од овој извештај.</p> <p>Ова се однесува и на депозитите на правните лица коишто претставуваат обезбедување за кредитна изложеност и исполнуваат услови да не се сметаат како паричен одлив.</p>
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
12.	Прашање	Каков третман имаат обврските кон Развојната банка на Северна Македонија?
	Одговор	Обврските кон Развојната банка на Северна Македонија имаат третман на одливи и доколку се необезбедени и достасуваат или се очекува дека ќе се остварат во следните 30 дена, се прикажуваат во образецот ВПО во редот 2.8.4 – „Средства позајмени без обезбедување“ со стапка на одлив од 100%. Доколку станува збор за обезбеден кредит од Развојната банка, во тој случај станува збор за одлив од обезбедено кредитирање, поради што банката го пополнува соодветниот ред од позицијата 3.2 – „склучени со други лица освен централна банка“, во зависност од видот на обезбедувањето.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
13.	Прашање	Дали при пополнувањето на позицијата 2.3.1 – „Приливи од физички лица и мали друштва“ од Извештајот за паричните приливи (образец ВППП) треба да се тргне од правилата за рочна структура коишто се користат во обрасците РСД, односно да не се земаат предвид нефункционалните кредитни изложености?
	Одговор	Согласно со точката 50 став 1 од Одлуката, во пресметката на нето паричниот одлив се вклучуваат паричните приливи (без разлика дали станува збор за приливи од физички лица, мали друштва, други нефинансиски правни лица, финансиски лица или од други лица) коишто, согласно со договор, се очекува дека ќе се случат во следните 30 дена, при што тие приливи не се поврзани со побарувања коишто се достасани, нефункционални или за кои банката очекува дека нема да се наплатат во следните 30 дена.
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020
14.	Прашање	На која позиција треба да се прикажат хибридниите обврзници издадени од банка во друга земја коишто се необезбедени, субординирани и перпетуални (без рок на достасување).

	Одговор	Согласно со точката 51 од Одлуката, банката применува стапка на прилив од 100% на паричните приливи врз основа на побарувања од финансиски лица со преостаната рочност до 30 дена (во овој случај, на приливот врз основа на овој вид обврзници којшто достасува во следните 30 дена). Доколку се работи за приливи од необезбедени трансакции тие се евидентираат во позицијата 2, во редот „Други приливи од финансиски лица“, а доколку станува збор за обезбедени трансакции, во зависност од добиеното обезбедување, побарувањето врз основа на купената обврзница треба да се евидентира во некој од редовите од позицијата 3 – „Приливи од обезбедено кредитирање и трансакции предизвикани од пазарот на капитал“ (образец ВПП).
	Датум на објавување на одговорот	6.10.2020